



foto: A. Anđić

Mali genijalci, mala matura

Junski broj "Obrazovanja za XXI vek" koji je pred čitaocima sav je u znaku reči "mali". Kako vaspitati malog genijalca, odnosno da li je moguće edukativnim metodama podići dečju inteligenciju, otkrivamo predstavljajući metodu učenja koja se upravo zasniva na podizanju dečje inteligencije u predškolskom i školskom uzrastu. Zove se "NTC sistem učenja", a razvio ga je dr Ranko Rajović, osnivač Mense Jugoslavije – danas Srbije.

Mala matura je velika stvar za tek svršene osnovce, a ove godine polaganje je zakazano za 18. i 19. jun. Novosti u odnosu na prethodnu godinu jesu pojačana kontrola kvaliteta i regularnosti ispita i tajnost rezultata koji će biti dostupni samo učenicima i njihovim roditeljima.

Druga velika stvar na narednim stranama jeste predstavljanje Programa stipendiranja obrazovanja Roma i Romkinja u oblasti zdravlja. Rok za prijavljivanje potencijalnih stipendista ističe 15. juna, a ova stipendija razlikuje se po tome što osim finansijske pruža sveobuhvatniju pomoć u vidu mentorstva, tutorstva i drugih oblika pomoći mladim Romima u sistemu obrazovanja.

Mensin napredni sistem učenja

Kako odgojiti genijalca

“Ove godine imamo generaciju dece koja je završila prvi razred, a u našem vrtiću su radila po NTC sistemu. Rezultati su fenomenalni. Ta deca su u školu stigla potpuno opismenjena: čitaju, pišu, i ćirilicu i latinicu. Bez ikakvih napora i bez ikakvog teranja. Jednostavno, oni sami su želeli to da nauče. Isto važi i za matematiku”

“**M**i smo sa našom decom koja imaju od četiri i po do šest godina prošle nedelje radili kompletn Sunčev sistem”, počinje priču vaspitačica i logoped beogradskog vrtića “Kuća mašte” Dragana Vulajić. “Oni to nisu učili na pamet, nego su kroz znatiželju i razmišljanje zapamtili sve planete. Sve je počelo tako što smo pravili vulkan, a onda su krenula pitanja: ‘Šta je to što izlazi iz zemlje’, ‘Kako je ovde dan, a ovde noć’, ‘Kako se menjaju godišnja doba’...”

Marija Vitanović, vaspitačica i direktorka ovog vrtića, kaže da su deca i ranije bila radoznala i da je uvek bilo po dvoje ili troje naprednijih u grupi: “Sada, u grupi od šesnaestoro dece imamo četrnaestoro koji postavljaju ista pitanja i traže još informacija.”

Tajna uspeha ovih vaspitačica leži u posebnom sistemu učenja koji se primenjuje u njihovom vrtiću. Zove se “NTC sistem učenja”, a razvio ga je dr Ranko Rajović (vidi okvir). NTC sistem učenja se zasniva na podizanju dečje inteligencije u predškolskom i školskom periodu.

SINAPSE: Ovaj sistem učenja polazi od toga da ineligenција nije nasledna, već je nasledan broj nervnih ćelija. Intelektualne sposobnosti zavise od veza između nervnih ćelija,

takozvanih – sinapsi. One se nalaze u kori velikog mozga koja je zadužena za kognitivne sposobnosti. Upravo na uspostavljanju tih veza i značaju njihovog ostvarivanja radili su stručnjaci “Nikola Tesla centra”. Tako je nastao program NTC sistema učenja, čiji je cilj da stimuliše mentalni razvoj dece, razvije koordinaciju pokreta i motorike, brzinu razmišljanja i zaključivanja.

“Nakon što prohodaju, deca počinju da rade neke stvari u kojima ih roditelji, iz najboljih namera, sprečavaju. Na primer: dete stane nasred sobe i vrti se oko sebe dok ne padne. Roditelji se plaše da će se povrediti i zabranjuju im to. Bake ih čak zavrte na drugu stranu da se odvrte i ‘da im se nešto ne pomeša u mozgu’. Isto važi za skakanje po krevetima”, govori na predavanjima dr Rajović (snimak predavanja iz februara 2012. godine iz Sarajeva možete pronaći na Jutjubu pod naslovom “Koje igre usporavaju ili oštećuju razvoj dece, a da toga nismo svesni”). On dalje objašnjava da se upravo rotacijom aktivira ceo mozak i da tokom takvih igrica dete povećava broj svojih sinapsi.

“Svaki pokret stimuliše određene centre u mozgu i povećava broj sinapsi. Ukoliko se smanjuje broj veza, pitanje je kako će kora

velikog mozga obrađivati podatke, da li će doći do nekog zastoja u obradi podataka?”, objašnjava dr Rajović. Posle nekog vremena, mozak odstranjuje nepotrebne sinapse. To, konkretno, može da dovede do poremećaja koncentracije i pažnje ili disleksije (poremećaja učenja).

“Roditelji moraju da znaju da je dečja igra kakva je bila do pre 20 godina nezamenjiva u razvoju deteta. Deca su tada bila od jutra do mraka na igralištima, parkovima, šumama, dvorištima. Takva igra je formirala sve što je važno za dete, tj. pripremala ih je za život”, kaže dr Rajović.

STARO VS. NOVO: Kroz sličan seminar su prošle i Dragana Vulajić i Marija Vitanović iz beogradskog vrtića “Kuća mašte”. Za “Vreme” kažu da nije bilo komplikovano prilagoditi se novom sistemu. “Mi smo deci ponudili nove igrice i hteli smo da vidimo kakvo je njihovo interesovanje. Deca su ih odmah prihvatila jer sve što uče i rade – uče i rade kroz igru. To nije klasično učenje kao u osnovnim školama gde je tabla ispred vas i oni trebaju da zapamte ono što im predavač prezentuje – ne! Puštamo ih da sami razmišljaju, a mi smo tu samo da ih malo usmerimo i poguramo”, kaže Dragana Vulajić i dodaje: “Ove godine imamo



SVA DECA SU RADOZNALA: Vrtić "Kuća mašte" foto: A. Andić

generaciju dece koja je završila prvi razred, a u našem vrtiću su radila po NTC sistemu. Rezultati su fenomenalni. Ta deca su u školu stigla potpuno opismenjena: čitaju, pišu, i ćirilicu i latinicu. Bez ikakvih napora i bez ikakvog teranja. Jednostavno, oni sami su želeli to da nauče. Isto važi i za matematiku".

Inovacije u sistemu učenja podržali su i roditelji, jer im je, kako vaspitačice iz ovog vrtića kažu, "delovalo zanimljivo, kao nešto potpuno

novi i bili su zadovoljni rezultatima takvog načina rada".

"Imam mnogo godina iskustva u radu sa decom i ja sam prezadovoljna. Primeni se da to deci ide sasvim prirodno. Pre osam godina mi se desilo da smo izašli sa decom na igralište i rekli im da se igraju, a oni su nas pitali sa čim. Tu su bili golovi, cveće, žirovi, a oni nisu znali kako to da iskoriste...", priseća se Dragana Vulajić ranijih generacija.

"Razlika je u još nečemu – dosadi", dodaje Marija Vitanović. "Od kada smo uveli ovaj sistem, više nema monotonije, nema dosadivanja, nema vremena u kom deca ne znaju šta će da rade. Dešava se da kažu da im je dosadno na časovima dolazećih predavača koji im drže likovno, muzičko, fizičko i engleski. Ti ljudi nisu prošli obuku u Mensi. Ti stari sistemi su monotoni, suvoparni, sve se uči po šablonu, pamti se besomučnim ponavljanjem, a ovde, sve što se desi im ide toliko lako i prirodno – kroz asocijacije", kaže Vitanovićeva.

U odnosu na generacije koje su radile po starim programima, kod dece je izraženija koncentracija i radoznalost. "Način na koji naša deca prihvataju sve što je novo je prosto fascinantno. Oni sami improvizuju, smišljaju svoje igre, priče, povezuju stvari sa nekim njima logičnim drugim stvarima i na taj način pamte. Deca sa kojima smo ranije radili nisu tako razmišljala", kaže Vulajićeva.

Marija Vitanović primećuje da je drugačiji rad uticao i na osećaj sigurnosti i slobode deteta. "Deca uopšte više nisu stidljiva. Bili smo na jednodnevnom izletu u Boljevcima. Neki čovek je tamo pecao i upecao neku ribu. Deca su došla da to vide, i pitanje koje su postavili je bilo: 'Koja je to riba?'. Posle, na ručku su

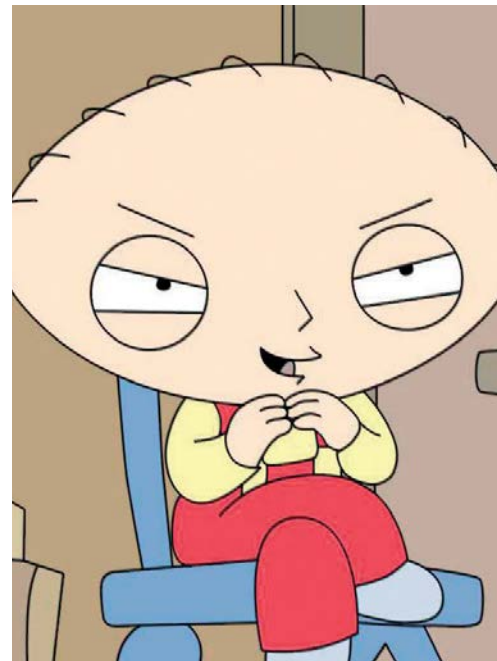
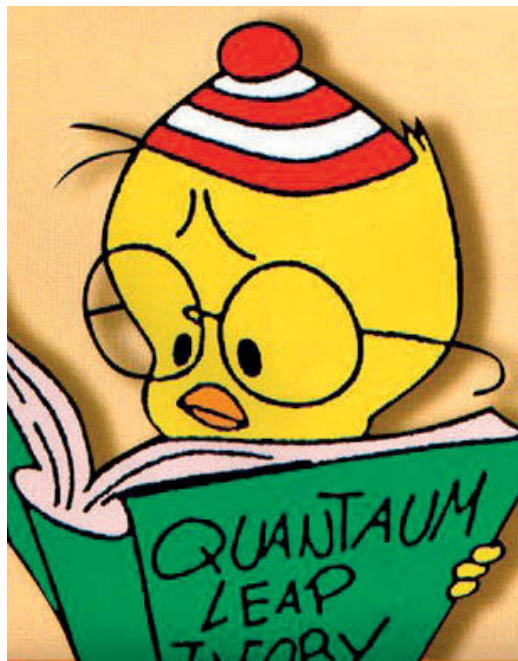
Nikola Tesla Centar (NTC)

Krajem 2001. godine, u okviru Mensa Srbija, formiran je SIG ("Special Interest Group") "Nikola Tesla Centar" (NTC), čija je svrha – pomaganje darovitim članovima Mensa. Osnivači su Ranko Rajović, Ljubomir Kustudić, Mirjana Andrić, Zoran Dukić, Sonja Apić, Natalija Novta, Srđan Kadić, Aleksandar Popović, Maja Vidaković i Nikola Kraljević. Ubrzo, SIG NTC menja naziv u Odssek za darovite NTC.

Trenutno NTC ima oko 40 članova, od kojih većina studira ili već radi na prestižnim svetskim univerzitetima (Jejl, Harvard, MIT, Oksford, Kembridž, Stanford, Kolumbia, LSE, Hajdelberg itd.).

Krajem 2007. godine član Upravnog odbora NTC-a Ljubomir Kustudić pokrenuo je projekat "Intelektualni resursi Srbije", a za potrebe tog projekta započeo je sa Rankom Rajovićem pilot-istraživanje "NTC sistem učenja" u nekoliko vrtića i škola u Srbiji. Program je na državnom nivou akreditovan u Srbiji, Sloveniji, Češkoj i Crnoj Gori, a u Bosni i Hercegovini, Makedoniji, Norveškoj, Švajcarskoj, Mađarskoj, Rumuniji i Izraelu se sprovodi u saradnji sa obrazovnim institucijama ili sa MENSOM kao što je slučaj u Hrvatskoj, Italiji i Bugarskoj.

(Izvor: www.mensa.rs)



MALI GENIJALCI IZ CRTAČA: Lisa Simpson, Egbert i Stjui iz serije "Family Guy"

tražili kuvaricu da joj se zahvale za divan ručak. Žena se rasplakala. Tu smo jako ponosni na njih. Izuzetno su slobodni, nemaju strah od nepoznatog, hoće da pitaju."

"Tu kod naših komšija je pukla neka cev za vodu i došao je vodoinstalater da je popravi. Deca se skupila i ispituju ga šta radi, on se nešto šalio kako nije išao u školu pa zbog toga sada mora da bude vodoinstalater, a jedna devojčica mu odgovara: 'Svaki posao treba ceni-ti'", dodaje Vulajićeva.

Vaspitačice još pričaju da deca u njihovom vrtiću sama spremaju svoje sobe i da su druželjubivija. "Ovaj sistem učenja je ključ za auto! Imaš auto, ali ne možeš da ga pokreneš jer nemaš ključ. Nama je rad postao lakši, a deci je postalo zanimljivije. Sa druge strane, napredak je neverovatan", zaključuje Vitanovićeva.

KVALITETNO VREME: Dr Ranko Rajović je autor dva priručnika koji mogu da koriste vaspitači, roditelji i učitelji (*NTC 1 – IQ deteta briga roditelja*, *NTC 2 – Kako uspešno razvijati IQ deteta kroz igru*). U njima se nalaze praktični saveti pomoću kojih se može unaprediti dečja inteligencija.

U vrtiću "Kuća mašte" primenjuju većinu igrice iz NTC sistema učenja. "Ovaj sistem se najviše zasniva na razvoju motorike. Tu su igre sa loptom, da li dobacivanje, udaranje o zid, pa onda vijače, obruče, bockalice, sve ono što se je prilično dostupno. Skakanja, prevrtanja, provlačenja su jako važna, hodanje po pravoj liniji, po konopcu... Jedino specijalno što smo kupili je komplet slagalica u kome su i kartice sa zastavama i kartice sa zemljama na kojima su neki simboli tih zemalja i koje deci služe za razvoj memorije",

kaže Vitanovićeva.

Dragana Vulajić objašnjava da sa decom treba stalno raditi i tu ulogu roditelji ne smeju da izbegavaju. "Dok se šetaju sa decom, dok ih voze u vrtić ili kad god su u prilici, roditelji mogu sa decom da igraju igru prepoznavanja znakova i naziva automobila, ili kada su neka sportska takmičenja, da ih ispituju o zastavama. Albumi sa sličicama fudbalera su veoma zanimljivi i tu nema veze da li je devojčica ili dečak u pitanju. Povezivanje brojeva, dresova, zastava, boja, pa čak i imena je za njih korisno i zanimljivo. Nas dve smo kupile albume prošle godine i sa njima menjali sličice", objašnjava ona i dodaje da je jako važno da deca uvek dobiju odgovor na pitanje: "Ne može se odgovoriti sa 'Pa eto, to je tako'. Čak i kada ne znate odgovor, kažete: 'Ne znam, hajde da ga zajedno nađemo'. To je bitno da se kasnije u školi ne bi plašili da postavljaju pitanja", kaže Dragana.

Predškolski deo NTC sistema učenja se u Srbiji sprovodi u vrtićima u Beogradu (Stari grad, Čukarica, Novi Beograd, Savski venac), Novom Sadu, Pančevu, Bačkoj Palanci, Šapcu, Nišu, Kragujevcu, Kikindi, Bogatiću, Bačkoj Topoli, Staroj Pazovi, i drugima. Školski deo je prihvaćen u školama u Beogradu, Novom Sadu, Valjevu, Bačkoj Palanci, Šapcu, Kragujevcu, Nišu, Užicu, Subotici, Vajskoj, Vrbasu, Pančevu, Gospodincima, Negotinu, Futogu. Dr Ranko Rajović očekuje da će u sledećih pet godina većina škola u Srbiji koristiti ovaj sistem učenja.

Mirko Rudić

Autor metode

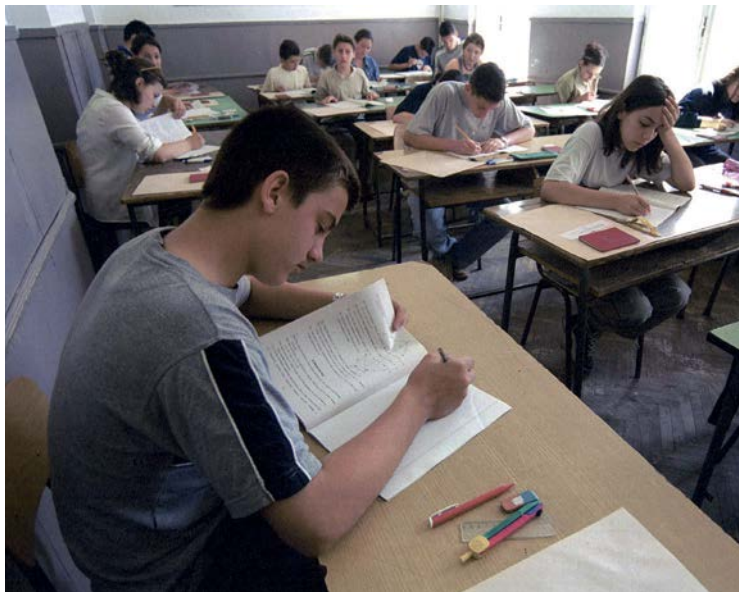
Ranko Rajović, lekar specijalista interne medicine, osnivač Mense Jugoslavije (danas Srbije), osnivač Odseka za darovite Mense Srbije "Nikola Tesla Centar". Od 2000. godine je član Borda direktora svetske Mense, a od 2010. godine predsednik Komiteta svetske Mense za darovitu decu.

Predavač na šest fakulteta u četiri države (Filozofski fakultet Novi Sad, Učiteljski fakultet Beograd, Učiteljski fakultet Užice, Pedagoški fakultet Ljubljana, Filozofski fakultet Nikšić i Pedagoški fakultet Banja Luka) i na nekoliko visokoškolskih ustanova u Srbiji (Visoke škole za vaspitače u Kikindi, Novom Sadu, Vršcu i Šapcu). Autor je tri knjige i dve didaktičke igre (za primenu NTC sistema učenja).

Ima licencu za otvaranje Mense u zemljama u kojima ona ne postoji. Rajović je pokrenuo Mensu u Republici Srpskoj, Sloveniji, Makedoniji, BiH, Ukrajini i Rusiji. Živi i radi u Novom Sadu, oženjen, otac četvoro dece.

Bolja kontrola i tajnost rezultata

Ove godine, matura se polaže iz dva predmeta, matematike i maternjeg jezika. Za one koji sad završavaju šesti razred, matura će se, pored ova dva, sastojati i od opšteg testa iz još pet predmeta



DISKRECIJA ZAGARANTOVANA: Polaganje male mature foto: A. Anđić

PO DRUGI PUT otkako je uvedena, svršeni osnovci u Srbiji polagaće malu maturu. Polaganje završnog ispita zakazano je za 18. i 19. jun, a za 78.004 učenika osmog razreda koji ove godine upisuju srednju školu, ima dovoljno mesta – više od 83.000. Na završnom ispitu, odnosno maloj maturi, biće 50 odsto nepoznatih zadataka, 25 odsto iz zbirke i 25 procenata sa izmenjenim redosledom odgovora ili brojevima u odnosu na zadatke iz zbirke.

Svi oni koji žele da upišu umetničke ili škole za učenike sa posebnim sposobnostima polagali su prijemni ispit 8, 9. i 10. juna. Konačni rezultati prijemnih ispita biće poznati do 15. juna, a završnih ispita 25. juna, predviđeno je kalendarom upisnih aktivnosti. Raspored učenika po školama, smerovima gimnazija i obrazovnim profilima, kao i upis u prvom krugu planirani su za 6. i 7. jul, a drugi upisni krug završava se 11. i 12. jula. Prilikom upisa u gimnazije i srednje stručne škole, redosled kandidata utvrđuje se na osnovu uspeha na završnom ispitu, sa koga se može ponedeti maksimalnih 40 bodova, opšteg uspeha od 6. do 8. razreda i rezultata na takmičenjima tokom osmog razreda. Uspeh u prethodnom školovanju nosi maksimalnih 60 bodova, a i ove godine đaci će popunjavati listu od 20 želja.

Ove godine, matura se polaže iz dva predmeta, matematike i maternjeg jezika, dok je postepeno uvođenje drugih predviđeno za naredne godine, tako da bi oni koji sad završavaju šesti razred trebalo da polažu maturu koja će se, pored ova dva, sastojati i od opšteg testa iz još pet predmeta: biologije, istorije, fizike, geografije i hemije.

Iz Ministarstva prosvete i nauke, za ovu

godinu najavili su veću kontrolu kvaliteta i regularnosti male mature, nakon što je utvrđeno da su prošle godine u 80 škola u školskim upravama u Leskovcu, Kraljevu i Novom Pazaru, nastavnici prilikom pregledanja testova dodavali učenicima bodove. Svaka škola će imati supervizora koji će biti odgovoran za ceo proces pregledanja i bodovanja testova, a biće uvedeno i delimično centralizovano pregledanje testova. To znači da će testovi iz nekoliko manjih škola biti sakupljeni na jedno mesto, u jednoj školi, kako bi kontrolori imali bolji uvid. Ministarstvo prosvete i nauke, u saradnji sa timom iz projekta Evropske unije “Osiguranje kvaliteta nacionalnih ispita”, organizuje treninge u svim regionima za direktore škola, dežurne nastavnike na maloj maturi i ocenjivače testova. Uloga supervizora koje postavlja ministarstvo biće ojačana, a biće sprovedena i detaljna analiza rada prošlogodišnjih supervizora, pre njihovog ponovnog postavljenja, kako bi se izbegle nepravilnosti na maloj maturi.

Tim za sprovođenje projekta saopštio je da je Ministarstvo izabralo i imenovalo 35 uglednih i iskusnih direktora škola, koji će pružiti dodatnu podršku osnovnim školama u Srbiji. Direktori škola posebno će biti angažovani u mestima gde je prošle godine, kada je prvi put održan završni ispit, zabeleženo neregularno ponašanje pojedinih ocenjivača, dežurnih nastavnika i direktora. Njihov mandat i uloga uključuju savetovanje i usmeravanje direktora škola u procesu planiranja i sprovođenja završnog ispita, podršku u profesionalizaciji pristupa nastavnika realizaciji završnog ispita, komuniciranje i saradnju sa direktorima,

načelnicima školskih uprava, nastavnicima i ostalim učesnicima u procesu, kako bi se povećalo razumevanje završnog ispita i njegove uloge u poboljšanju sveukupnog nastavnog procesa.

Još jedna značajna promena u odnosu na ranije godine jeste da rezultati predstojećih prijemnih i završnog ispita neće moći da se objavljuju javno – na sajtovima, oglasnim tablama ili ulaznim vratima škola. Uvid u rezultate testova imaće samo učenici i njihovi roditelji, isključivo u određenoj prostoriji u školi, dok će na sajtu Ministarstva prosvete i nauke, posvećenom upisu u srednje škole www.upis.mpn.gov.rs, uz pomoć šifre, moći da pogledaju rezultate, ali tek kada budu konačni. Ova izmena izazvala je oprečna mišljenja, jer je izazivala sumnju da ostaje mnogo prostora za manipulacije rang-listama i druge neregularnosti. Međutim, ispostavilo se da je javno objavljivanje lista u sukobu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti. Iz Kancelarije poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, medijima je objašnjeno da je na osnovu prijave građana i ciljane pretrage interneta, utvrđeno da su se na sajtu www.upis.mpn.gov.rs nalazili izveštaji koji sadrže neke ili sve lične podatke, kao što su šifra, ime i prezime, adresa, datum rođenja, ime roditelja, jedinstveni matični broj, ocene i broj bodova, a za objavljivanje takvih podataka ne postoji pravni osnov. Nakon upozorenja poverenika, zvaničan sajt posvećen upisu u srednje škole nije dostupan javnosti, a sa veb-prezentacija škola uklonjeni su podaci o đacima i rezultatima sa prijemnih i završnog ispita.

J. G.

Stipendije

Protiv stereotipa

Program RHSP je namenjen pripadnicima romske nacionalne manjine koji završavaju osmi razred osnovne škole i žele da upišu srednju školu u oblasti medicine, farmacije, stomatologije i drugih zdravstvenih oblasti, srednjoškolcima i studentima koji po bolonjskom principu studiraju zdravstvene oblasti

Ovih dana približava se kraju rok u kom zainteresovani svršeni osnovci, oni koji još uvek idu u srednju školu ili studiraju, a pripadnici su romske nacionalne manjine, mogu da konkurišu za stipendiju u okviru Programa stipendiranja obrazovanja Roma i Romkinja u oblasti zdravlja (Roma Health Scholarship Program – RHSP).

Program realizuju Fondacija za otvoreno društvo Srbija i Fondacija za otvoreno društvo iz Mađarske u okviru Programa javnog zdravlja u saradnji sa Stipendijskim programom Romskog obrazovnog fonda. Program je namenjen pripadnicima romske nacionalne manjine koji završavaju osmi razred osnovne škole i žele da u toku leta upišu srednju školu u oblasti medicine, farmacije, stomatologije i drugih zdravstvenih oblasti, kao i srednjoškolcima koji se obrazuju na privatnim i državnim srednjim školama i studentima koji studiraju po bolonjskom principu na privatnim i državnim akreditovanim visokim školama i fakultetima u oblasti medicine, farmacije, stomatologije i drugih zdravstvenih oblasti.

Rok za prijavljivanje ove godine ističe 15. juna, a aplikacije se mogu poslati preko sajta: www.roma-educationfund.hu/scholarship-apply-serbian

“Kao deo preuzetih obaveza u okviru Dekade inkluzije Roma, Fondacija za otvoreno društvo Srbija, Fondacija za otvoreno društvo Mađarska u okviru Romskog programa javnog zdravlja, zajedno sa Romskim obrazovnim fondom, realizuju Program stipendiranja obrazovanja Roma i Romkinja u oblasti zdravlja”, kaže u razgovoru za “Vreme” Jelena Savić, koordinatorica projekta za Srbiju: “Ovo je treća godina sprovođenja programa, koji, osim u Srbiji, postoji još i u Rumuniji, Bugarskoj i Makedoniji.”

Realizatori projekta smatraju da je povećanje broja medicinskih radnika romske

nacionalnosti jedan od najefikasnijih načina borbe protiv diskriminacije i kršenja ljudskih prava u oblasti zdravlja. Kada im je pružena podrška i adekvatan trening, zdravstveni radnici su veoma efikasni zastupnici systemske promene. U skladu s tim je pretpostavka da će građani i građanke Republike Srbije, koji su pripadnici romske zajednice, znajući da u medicinskim službama stručnjaci romske nacionalnosti rade rame uz rame sa pripadnicima većinske populacije, biti spremniji da u većoj meri traže i ostvaruju svoja prava u oblasti zdravlja.



foto: A. Andić

Program čine četiri komponente koje sprovode partnerske organizacije i institucije. Selekciju i dodelu stipendija kandidatima koji su upisani u srednje škole, visoke škole i fakultete u oblasti medicine, farmacije i stomatologije obavlja Romski obrazovni fond. Medijsku kampanju ovog programa, distribuciju informacija o mogućnosti konkurisanja, obimu i uspehu programa široj javnosti, nadležnim vlastima i potencijalnim korisnicima osmišljava i sprovodi Medija centar iz Beograda. Izbor stručnjaka koji mogu biti mentori korisnicima i koji bi ih vodili i pružali im pomoć u akademskom i profesionalnom smislu, što bi doprinelo povećanju broja mladih Roma i Romkinja u medicinskim strukama, a time i poboljšanju pristupa zdravstvenim uslugama celokupnoj romskoj

zajednici, organizuje Škola javnog zdravlja i zdravstvenog menadžmenta pri Medicinskom fakultetu u Beogradu. Trening u oblasti javnog zagovaranja u vidu škole na kojoj će se raditi na ličnom razvoju, jačanju liderskih veština, upoznavanju korisnika sa procesom javnog zagovaranja u oblasti zdravlja, informisanju o pravu na zdravlje, specifičnostima romske kulture i tradicije, a što bi doprinelo stvaranju mreže eksperata romske nacionalnosti u oblasti zdravlja koja bi bila važan partner u razvoju i implementaciji javnih politika i šire u sprovođenju procesa inkluzije, sprovođenje Udruženje romskih studenata iz Novog Sada.

Kako bi se povećao broj potencijalnih kandidata i kandidatkinja i osigurao njihov uspeh koji je neophodan za dalji razvoj programa, predložena je i peta komponenta – tutorstvo. U okviru ove komponente uspostavljena je saradnja sa najrelevantnijim institucijama obrazovanja u oblasti medicine koje sprovode pripremne kurseve kojima se olakšava upis korisnicima stipendije na njihove studijske programe. Aktivnosti tutorske komponente sprovodi Udruženje romskih studenata iz Novog Sada.

Jelena Savić objašnjava za “Vreme” da u okviru programa postoji nekoliko važnih komponenti. Pre svega, oni budući studenti koji nameravaju da upišu neki od fakulteta ili strukovnih studija medicinskih struka, mogu da konkurišu za pripremni program za prijemne ispite, po principu tutorstva. Tutorstvo uključuje časove iz hemije, biologije i drugih predmeta koji su im potrebni za polaganje prijemnog. Kada konkurišu za stipendiju, mogu da pohađaju i Školu javnog zagovaranja. “Škola funkcionise po principu sedmodnevnih seminara, gde polaznici dobijaju informacije o položaju Roma, problemima u oblasti medicine,



PRIJATELJ KOJI NE IZNEVERAVA: Janko Janković, Čedomir Mitrović, Milica Milić

ljudskih prava, veštine za javni nastup...”, kaže Savićeva. Polaznici seminara imaju mogućnost i da osmišljavaju i realizuju projekte za unapređenje zajednice na lokalnu, a mogu da konkurisu i za dodatne grantove za kurs jezika, studentska putovanja i usavršavanja.

Mentorska komponenta, možda najdragocenija u projektu, ima funkciju da stipendistima koji studiraju omogući lakši prolazak kroz proces obrazovanja. Kako za “Vreme” objašnjava Janko Janković, zamenik rukovodioca projekta “Mentorska podrška Romima stipendistima koji se školuju za zdravstvene profesije”, mentorski rad ima trostruku funkciju. Na prvom mestu je pedagoška i ona podrazumeva pomoć oko spremanja vežbi, kolokvijuma i ispita, pomoć oko zakazivanja konsultacija, u pisanju naučno-istraživačkih, seminarskih i diplomskih radova. Osim toga, mentori se angažuju i na uključivanju studenata u istraživanja i projekte i na razvoju njihovih veština u svakodnevnoj medicinskoj praksi.

Takođe, mentori pomažu i u socijalnom smislu, pomažući u uključivanju studenata u romske ili studentske nevladine organizacije, a Janković naglašava i psihološki značaj mentorstva: “Naš rad podrazumeva i pomoć u rešavanju potencijalnih problema, od kojih se kod studenata Roma najčešće javlja manjak samopouzdanja. Osim toga, tu smo da pomognemo savetima i podrškom u svim teškim situacijama, pa volimo da kažemo da je mentor prijatelj koji nikada ne izneverava poverenje.” Janković dodaje da je pravilo da jedan mentor radi sa

najviše dvoje studenata, te da su mentori profesori, docenti, asistenti i saradnici u nastavi na fakultetima zdravstvenih struka u Beogradu, Nišu, Kragujevcu i Novom Sadu. Mentori rade po jasno definisanim pravilima, pa je viđanje sa studentima obavezno bar jednom nedeljno, a strogo je preporučeno i šest do osam kontakata drugim sredstvima komunikacije.

Kako bi informacija o postojanju programa doprla do što većeg broja potencijalnih stipendista, Medija centar iz Beograda sproveo je niz aktivnosti na popularizaciji i promociji. Rukovodilac ovog dela projekta Čedomir Mitrović kaže da je najvažniji deo posla za njih bila upravo promocija: “Najvažniji deo našeg posla bio je da javimo svim potencijalnim kandidatima da ovakav program stipendiranja uopšte postoji i šta sve podrazumeva, kako bi mogli da apliciraju. Pomoć nije samo finansijska, nego sveobuhvatna, i bilo je važno da potpuna informacija dođe do ljudi.” Milica Milić, asistentkinja rukovodioca projekta, kaže da im je cilj bio da osmisle kampanju koja bi bila privlačna za mlade Rome, a da ih u isto vreme ne stigmatizuje kao siromašne ljude koji dobijaju nekakvu pomoć, nego kao akademske građane koji dobijaju određenu vrstu stimulansa za dalji napredak: “Važno nam je da počnu da se ruše stereotipi o tome kako su Romi lenji, kako ne žele da se školuju...” Medija centar organizovao je kampanje u pet strateški odabranih gradova u Srbiji, odabranih tako da se informacija raširi po celoj Srbiji. U pitanju su Niš, Vranje, Kragujevac, Novi Sad i Subotica. Na

konferencije održane u ovim gradovima pozivani su, pored lokalnih medija, predstavnici romskih nevladinih organizacija, predstavnici lokalne samouprave i svi drugi činioci koji mogu da posreduju u prenošenju informacije. Osim toga, osmišljen je i reklamni spot koji se emituje na više od 20 lokalnih i regionalnih TV i radio stanica, tako da je pokrivena čitava zemlja. Milićeva i Mitrović, međutim, ističu da je u širenju informacije najviše doprinela saradnja sa romskim nevladinim organizacijama i da upravo one, budući da direktno komuniciraju sa romskom populacijom, privlače najveći broj potencijalnih stipendista. Završetkom roka za prijavu, medijska kampanja se ne završava, jer Medija centar priprema i seriju reportaža o uspešnim stipendistima, kako bi se kroz pozitivne primere motivisali i ohrabрили budući stipendisti.

S obzirom na to da je većina država potpisnica Dekade inkluzije Roma u indikatore sprovođenja Dekade kao i Nacionalne strategije Ministarstva zdravlja unela i postojanje stipendijskih programa u oblasti zdravlja za građane i građanke romske nacionalnosti, program se u Srbiji sprovodi uz podršku Romskog obrazovnog centra i Instituta za otvoreno društvo, sa idejom da se s vremenom u skladu sa mogućnostima, obavi i potpuno preuzimanje programa od strane države. Međutim, na to treba još sačekati, budući da je poslednjih godina bilo ozbiljnih zastoja u sprovođenju afirmativne mere Vlade Srbije, najčešće zbog finansijskih problema.

J. Gligorijević



Ormarici za osnovce

Radi očuvanja fizičkog zdravlja dece, do septembra će svaka osnovna škola u Beogradu imati i ormariće, čime se đaci oslobađaju tereta nošenja školskih knjiga. Ugradnja ormarića za odlaganje udžbenika obuhvata 179 osnovnih škola, odnosno 285 objekata i ovo je sada jedan od najvećih projekata koji se sprovodi pod pokroviteljstvom grada Beograda, rekla je za "Blic" zamenica sekretara za obrazovanje Dragica Moro. Ormarici su proizvedeni od dekapiranog lima i plastificirani, u boji, pri čemu se posebno vodilo računa o potrebama učenika specijalnih škola. Svaki ormaric sadrži tri ključa, od kojih se jedan daje učeniku na korišćenje, a preostala dva roditelju, odnosno školi. Za učenike nižih razreda kasete će biti montirane u njihovim učionicama, a za ostale u hodnicima.

Pet odsto brucoša napušta studije

U školskoj 2010/11. godini na Biološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu (UB) nije ispisan nijedan brucoš, sa Farmaceutskog i Učiteljskog ispivala su se po dva akademca, arhitekturu su napustila tri brucoša, a najviše studenata ispivalo se sa ekonomije – 74. Slede Pravni fakultet koji su te školske godine napustila 63 brucoša, Mašinski (58), Filozofski (45), Tehnološko-metalurški (36), Filološki (33), pokazala je najnovija analiza Univerziteta u Beogradu (UB). U protekloj školskoj godini školovanje su napustila 642 brucoša UB ili pet odsto. Najuspešniji su studenti arhitekture, jer je u školskoj 2010/11. njih 86 odsto od ukupnog broja upisanih ostvarilo maksimalan broj bodova. Svih 60 bodova osvojilo je 70,5 procenata studenata Učiteljskog fakulteta, dok je na Farmaceutskom fakultetu 68 odsto brucoša ostvarilo maksimalan broj poena. Brucoši UB u školskoj 2010/11. postigli su nešto bolje rezultate na studijama nego njihove kolege dve godine ranije, jer je skoro 31 odsto njih ostvarilo maksimalan broj bodova. To je za tri odsto više nego školske 2008/09. godine, kada je 27 procenata brucoša očistilo prvu godinu sa maksimalnih 60 bodova. Veći je broj i studenata koji su ostvarili najmanje 48 bodova, sa koliko student može da upiše studije o trošku budžeta. Takvih je u prošloj školskoj godini bilo blizu 58,5 odsto, a u školskoj 2008/09. bilo ih je 55,6 procenata.

Ko ponavlja i zašto

Prethodnu školsku godinu ponavljalo je 1,1 odsto učenika, a među njima je najviše dece iz osetljivih grupa, kao i onih s teškoćama u učenju, istaknuto je na skupu "Stručno obrazovanje, obrazovanje odraslih i celoživotno učenje".

Istraživanjem je obuhvaćeno osamdeset odsto škola, ukazano je da je u školskoj 2010/11. godini od ukupnog broja učenika iz osetljivih grupa školu napustilo 8,1 odsto. Tim DILS projekta koji zajednički implementiraju Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo prosvete i Ministarstvo rada i socijalne politike naveo je da školu najviše napuštaju učenici u centralnoj Srbiji, a najmanje u Vojvodini. Roditelji kao razlog najčešće navode nedostatak sredstava za knjige, užinu i odeću, porodične probleme, kao i to da deca ne žele da pohađaju školu, da su imala loše ocene i da su prinuđeni da rade. Istraživanje o osipanju učenika je pokazalo da svest o obaveznom pripremno-predškolskog programa kod pripadnika romske populacije raste, ali i da nedostaje reakcija institucija na nepohađanje škole. Tokom prošle školske godine po individualnom obrazovnom planu učilo je 0,4 odsto učenika, odnosno 3285 đaka, uglavnom dece sa smetnjama u razvoju, koji čine 5,2 odsto od ukupnog broja učenika.

Nastavnici za odrasle

U gradovima širom Srbije 6. juna počela je obuka novih školskih timova u okviru projekta "Druga šansa" Ministarstva prosvete i nauke i Evropske unije koja je izdvojila četiri miliona evra za njegovu implementaciju. Direktori osnovnih škola, pedagozi, učitelji i nastavnici prolaze obuku za rad sa odraslima. Obuka je namenjena osnovnim školama koje se priključuju projektu "Druga šansa" i koje će od oktobra početi sa nastavom za Funkcionalno osnovno obrazovanje odraslih (FOOO). Školski timovi će kroz "Integralni program obuke za FOOO" steći osnovne andragoške veštine i dobiti informacije o ulozi i zadacima školskog tima. Posebna pažnja biće posvećena profilu polaznika koji se vraća u školski sistem, njegovoj motivaciji za obrazovanje i prevazilaženju barijera na koje polaznici nailaze tokom obrazovanja. Obuka obuhvata i pojašnjenje suštinskih razlika obrazovanja odraslih naspram obrazovanja dece. Biće predložene konkretne metode i tehnike interaktivne nastave i definisani ciljevi i ishodi učenja. Nastavnike obučavaju treneri za Funkcionalno osnovno obrazovanje odraslih, a svi polaznici seminara dobijaju sertifikat o završenom treningu. Ovaj krug obuka školskih timova će biti završen do kraja juna, a biće uključeno do 650 nastavnika.

VREME

Copyright © NP Vreme, Beograd

Upotreba materijala iz ovog fajla u bilo koje svrhe osim za
ličnu arhivu dozvoljena je samo uz pisano odobrenje NP Vreme

PDF IZDANJE RAZVILI: Saša Marković i Ivan Hrašovec

OBRADA: Marjana Hrašovec